

“NAJPREJ ZAČNEŠ, NATO TE PREVZAME, POTEM TI ZLEZE POD KOŽO!”

Razmišljanje o dejavnikih, ki vplivajo na odločitve, da nekdo postane član folklorne skupine

ZALA NAHTIGAL

Razlogov, zakaj se nekdo odloči in se vključi v folklorno skupino, je veliko. Navadno so najpomembnejši vzgibi okolja, če so seveda pozitivni. Na odločitev vpliva družba, v kateri se posameznik giblje, prijatelji oziroma ljudje, ki se s tem že ukvarjajo in pritegnejo vedno več novih članov, prijateljev in znancev, ki prav tako želijo odkrivati čare folklorne dejavnosti.

Tako kot pri vseh dejavnostih je tudi pri folklori bistveno, da starši že pri čisto začetnem stiku otroka s svetom, to je v primarni socializaciji, poskrbijo, kam bodo usmerili njegovo zanimanje. Tako se otrok, še preden prestopi šolski prag, lahko nezavedno opredeli za določeno področje zanimanja. Seveda je vse odvisno od zanimanj in zgledov

staršev in bližnje okolice, hkrati pa tudi od spodbud, ki jih starši izražajo otroku. Ni namreč nujno, da gre za nekdanje ali redne člane folklornih skupin, bistveno je zavedanje, da folklorna dejavnost kot taka ponuja raznovrstno paleto priložnosti. Sprva spodbujata ustvarjalni razvoj in omogoča izkušnje v novem družbenem okolju, pozneje pa lahko “pride v kri” in je prepletena še z drugimi dejavnostmi v življenju. Na tem mestu ne bi naštevala, kaj vse lahko folklorna dejavnost ponudi in kako se z njo prepleta naše življenje, saj to lahko sami vsakič sproti odkrivamo. Je pa bistveno, da se tega zaveda okolica – najprej starši, ki s spodbujanjem (ne s prisilo, ampak s pozitivnim odnosom) lahko vzgojijo novega folklornika oziroma folklornico, prav tako pa se morajo tega zavedati šole, kjer prihaja do sekundarne socializacije otrok. Tako kot starši so tudi učitelji tisti, ki bistveno zaznamujejo otrokova zanimanja – tudi zanimanja za poustvarjanje ljudskega izročila, še zlasti po sedaj veljavnem kurikulumu, ko je ljudski ples vključen v redno osnovnošolsko izobraževanje. Poleg tega šola s ponudbo folklornega krožka ali folklorne skupine lahko odločilno vpliva na zanimanje otroka za ljudsko izročilo. V praksi je spoznavanje otroškega izročila in plesnega izročila odraslih največkrat vključeno le na tistih šolah, kjer učijo učiteljice folklornice. Na drugih šolah je ponudba tovrstne dejavnosti bolj vprašljiva in navadno manj razvita.

Ampak če ostanemo pri idealnem scenariju, po katerem ima otrok spodbudo pri svojih starših in priložnost na svoji šoli, potem je potrebno “samo” še zagotoviti, da ostane v tej dejavnosti. To pa ni vedno lahko, saj običajno po

Generacija članov Akademске folklorne skupine Ozara iz Kranja iz leta 2004 pri prikazu plesov, zapisanih na Gorenjskem. (Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje odraslih folklornih skupin Gorenjske, Tržič, 30. 5. 2004.)

otročkem navdušenju sledi pubertetniška kriza, ki pogosto povzroči upor proti staršem ter s tem tudi proti njihovim idejam, ki jih je dotlej sprejemal, sledi pa lastno iskanje novih, mladim bolj modnih, naprednih ... interesnih dejavnosti. Nekateri moji sovrstniki so zato še danes hvaležni, da so v letih krize starši vztrajali in jih še naprej spodbujali k obiskovanju folklorne skupine, drugi teh spodbud niso bili deležni ali pa so se jim odločno uprli, prekinili svoje delo na folklornem področju in se vrnili pozneje, tretji pa z nostalgijo hodijo na letne koncerte kot obiskovalci in občasno žalostno potarnajo, da jim je žal, da so odnehali.

Zanimivi in za razvoj folklorne dejavnosti so zelo pomembni tisti, ki se v folklorno skupino vključijo v dijaških ali študentskih letih, ko že skoraj kot odrasli ljudje odkrivajo čare poustvarjanja ljudskega izročila. Upam si trditi, da se prav tedaj začne človek zavedati koristi, ki jih prinaša folklorna dejavnost, ter s tem možnosti, ki mu jih delovanje na folklornem področju prinaša. Ne gre samo za ples, petje, igranje inštrumentov ... Ne, gre za nekaj več – gre za vključitev v nov krog ljudi, s katerimi član deli isto veselje, gre za vse dejavnosti, s katerimi se srečuje v folklorni skupini, za festivale, nastope, kostume, gre za širjenje znanj in podobno. Nekaterim vključitev v folklorno skupina predstavlja nov vir rekreacije, nov vir prijateljstev in delo za skupno dobro.

Tako pridemo do tretje skupine – do tistih, ki so otroci staršev folklornikov, a so sami postali folklorniki šele v svoji zgodnji odraslosti. Ne gre za to, da odrasli otroci ne bi čutili spodbud staršev, mogoče le ni bilo priložnosti, da bi njihove želje udeležili. Ogromna ponudba interesnih dejavnosti po šolah namreč zamegli željo po udejstvovanju v folklorni skupini. Iz svoje izkušnje lahko rečem, da je bila želja močna, da sem vedela, da bom postala članica Ozare, kjer sta se uveljavljali babica in moja mami, in mi je vsakoletno spremljanje letnega koncerta zbuvalo še večjo željo ...

Čeprav se nismo odselili daleč, je bilo predaleč, da bi lahko sama obiskovala vaje, prevoza ni bilo, šola pa folklorne dejavnosti ni ponujala. Dvig samozavesti in izguba "strahu" pred ljudmi, ki jih do takrat neposredno nisem poznala, prav tako pa lasten prevoz, so mi omogočili, da sem neko jesen le prišla na spoznavno srečanje. In tako sem zdaj ena izmed tistih, ki ji je žal, da ni prišla že prej – ampak mogoče je tako moralo biti. Zame je to idealen splet okoliščin: spodbuda tako staršev, starih staršev, kot tudi priložnost in navdih v določenem trenutku.

Zagovarjam mnenje, da v folklorno skupino večino ljudi pritegne prav prijetna družba, ki se vzpostavi med članstvom. To je namreč tisto, kar nekoga prepriča, da ostane. Lahko ga tudi odbije, ampak danes ne govorimo o negativnih scenarijih, o tem morda kdaj drugič. Kje se skriva tisti trenutek, ki zbudi nostalgичnost in tisto veliko željo, ki se napolni vsakič sproti, z vsakim nastopom in lepim trenutkom, to ve vsak zase. Gre za prijeten občutek, ki ostane. Brez dvoma pa sta za začetek potrebni tako priložnost kot spodbuda. Ko začneš sodelovati v folklorni skupini, si naredil šele prvi korak. Ko te prevzame, takrat

veš, da je to tisto pravo. Pri nekaterih se to pojavi takoj, pri drugih pozneje, pri tretjih nikoli.

Vsakdo od bralcev je po vsej verjetnosti tudi sam tako ali drugače povezan s folklorno dejavnostjo. Zato ni treba nikogar "prepričevati", da je treba spodbujati prihodnje rodove, da bodo dali priložnost sebi in drugim ter postali člani folklornih skupin. Ko pa bodo dosegli tisti prav poseben trenutek, ki se mu reče želja, povezana s pripadnostjo, jim bo "folklora" zlezla pod kožo. Ampak nekje je treba začeti. In začeti je treba pri vzgoji. Sama sem dober primer – bolje pozno kot nikoli, vendar sem zdaj folklornica z vsem srcem, zasluge za to pa imajo prav ljudje, ki so me spodbujali. Tudi njih so nekoč spodbudili, da so okusili željo in da še vedno gojijo pripadnost. Zato čisto za konec navajam še eno trditev: Enkrat folklornik – vedno folklornik.

Člane folklornih skupin navadno združuje veselje do plesa, petja, igranja ... druženja na vajah, pa tudi do nastopanja. Na fotografiji je utrinek z državnega srečanja folklornih skupin. (Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2008, 1. del, Maribor, 3. 7. 2008.)